

R 244.

5953

Noiapill.

Pocci.

Wanemuise
näitelava
✦ TARTUS. ✦

135

Eesti Üliõpilaste Seltsile
Wanemuise näitelawa poolt.

Nõuapile

Muinaslooline mäng lastele

4 waatuses

Krahw Paasi järel wabalt

A. Kiltberg

Wanemuise
näitelawa
TARTUS.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76167

Wanemuise näitelawa
detsember 1910.

Osaliised:

Tussu - Peeter
 Kadri, kalutidrun
 Partsi pelli - Tõnu
 Käoper } Kaks hulga
 Lööper }
 Laulu jumal Wanemuine
 Juul Kooses
 Kuningas
 Tippi, tema tütar
 Sojamineister
 Kohtunik
 Kuningateenrid, rahid
 rahwas, timukas.

Talu äue

Tõnu [astub lävest välja ja kallutab ettepoole] Jaakoin mad küll ütlevad: Tõnu am üts suur toru ja loru, aga mina ütlen: puha tühi joru! Tõnu, ära kiulagi nende tõnu, istu maha ja tee am all väike mõnu! [Istub päsu otsa, tõstab põlve põlve pääle ja võtab partsi pilli (orariino) taskust, "Wana-pagana lehepilli lugu" [hakkab puhuma]

Kadri [üle läve] Tõnu, mine tsia-kartulid tsagama!

Tõnu jah, Kadri, küll ma lähem! [Kadri ära] Ega mee tsia-ära ei jouse, ja - kartuli ka mitte! Üits väike "Wiluwere walt!" [Puhus edasi]

Kadri [nagu enne] Tõnu!

Tõnu jah?

Kadri Kas sa tsia = kartulid ära
tsagasid?

Tõnu Ei veel!

Kadri Mine tsaga ära, siis wii
lammastele haimu, peremees lask
ütelda.

Tõnu Jajah, küll ma lähen! [Kad-
ri ära! Suugu ka hingraha ei
anta! Aga mina ütlen: Tõnu,
tee omale üts wäike mõnu! - „Kui
das ants kosja läks!“] [Puhut]

Kadri [Naqu enne] Tõnu!

Tõnu Jah?

Kadri Kas lammastele haimu pääsid?

Tõnu Ei veel!

Kadri Mine wii ära, siis tule lõhu
mulle pudrupaja alla puid [Ära!]

Tõnu Jajah, küll ma lähen! - Ega
mee lamba ka rohe ära ei sure ja
haina ka mitte! „Kati = Mard
suqu!“ [Puhut edasi]

Kadri [Naqu enne] Tõnu!

Tõnu Jah!

Kadri Kas sa tsigade kartulid
ära tsagaid?

Tõnu Ei veel!

Kadri No kassa ei kuule, kuidas
Asiad nälgas on ja kisendavad?
[Ümberd murga kuuluse sigade
muisenist ja rõhkimist]

Tõnu Kuulen küll!

Kadri Mine siis ruttu kartulid
tsagama. Kas lammaste hai-
nad ära viisid?

Tõnu Ei veel!

Kadri No kassa ei kuule, mis lam-
bad teevad? [Teise murga tagat
kuuluse lammaste ja tallises-
te maagimist]

Tõnu Kuulen küll. Lambad maa-
givad. Koke lähen, enne veel üts
"Wana-faani watts! Kuulata
ka, [Tahab jällegi puhsuma ha-
kata]

Kadri Oled ikka üts-igawene
loru!

Tõnu Mis? Igavene loov? jälle see wana joru! Kui sa sed awisi ütled, Kadri, näe siis minagi lähegi! Minul on nüüd - pillipuhku mise tund [wähatab põhi] „fuurisen - faagu leiva lõpik!“ [Puhub küema rahuga edasi!]

Kadri No kuule, kui sa nii oma asju ajad, siis kihutab peremees sind warsti minema

Tõnu Mis, tema kihutab mind minema? Ma lähen ise gi, mina ei põlba maamatsiks, mina olen kunstnik, ei tahaksin ütelda; kunstnik.

Kadri Sina oma lobaga. No astu, peremees tuleb [ära] [Peremees tuleb auewärawast!]

Tõnu [üksi] Nüüd-Tõnu, tee omale raasike mõnu! Wõta meel kuis - tus kokku ja ole peremehe wastu weel wähe ropp, et ta ka teab, kellega tal tegu on, ja et üks - isitad -

7.

lin inimene tänna tema majast
välja lähes! [Jääd harris jalga-
dega siisma!]

Peremees Nae! Tõnu ka juba woodist
väljas! Ilis ta taäl seisad, jalad
harris all, nagu pukkide otsa
pandud kalja astjal?

Tõnu ohina teisan siin ama kate
jala pääl ja ei saali mistugust
noogutamist. Ära tiku mind
pilgutama!

Peremees Wae? Woi weel! Laiskroeu
sa oled ja selleks sa jääd. Sa oled
ju niisugune worst, et sa magada
ka ei viitsiks, kui - see su käes
kergemini ei läheks, kui tää.
Kas sa sed awisi tääd teed, kas
müüd an mõne pilli pukkumi-
se aeg? Ja alles weel mõne
pill - wa partsi pill! Kõik ilma
inimesed hirmawad sind juba
Partsi - pilli - Tõnuks, müüd niie
enam ei kumliqi! Kas sul siis

käbi saavugi ka ei ole? Paris
päise päeva ajal! Kui seda näed
ja kuulid, ei tea mis äieti üteli-
da!

Tänu ütles mis tahad. Sa minu
peremees enam ei olegi. Ma ütlen
sulle üles ja lähem ära!

Peremees Mis? Sina ütled üles ja
lähed ära? Mis hullu juttu sa
nüüd ajad? See on ju rumal
lori!

Tänu Rumal lori? Minna ei ole
sinnu ori! Silmapilekugi hingera-
hu ei anda. Minna seda enam
ära ei kannata, mina ütlen
üles ja - lähem!

Peremees ära aja hullu juttu? Kuhu
sa lähed? Keset talvet ja vastu
kallist aega - kus sind aadatan-
se ja kust sa süüa saad! Ega
keegi teine sulle nii hästi süüa
ei hakka andma kui mina.

Tänu Hästi süüa? Mis taht see on,

mis ma siin saan? Sellega ei mi-
 -kasta ka veel rõhku ära. Mis mul-
 -lele siis antakse? See rupsid,
 kama kääri ja küsse kaali.
 ja juna? Kaevu = vett, masinas-
 -vett püüa ja haput-rossa! Söögu
 ja jooгу kes tahab, minu ise-
 -st loom seda ei kannu. - Kõisi hee-
 -ringat, siis oled sa maidas! Kää-
 -ma hommiku koidu ajast teist
 külge ja tule keele katkessa-
 ajal woodist, siis oled sa laisk.
 - Istu wähe maha ja puhu pilli,
 - siis oled sa loru, tõmba wähe
 - wõitlud, siis oled sa toru - iska
 seesama joru! ja mine ähtu ühes
 päikesega magama, siis oled
 - sa - päewararas! - Päewararas?
 - Kas mina tema ära warastan,
 - tema lähel ise luoja?! - Minu
 - nõuan katkessatunnilist tööpäe-
 - wa!
 - Terence Wa lobasuu! Ega sina

enesele kütiga liiga tegema ei
 tiku. See on inna õigus ka, et sa
 muud teha ei taha, kuu-süüa,
 juna ja magada!

Tõnu kuidas ma ei taha? Pille
 lüüa ja urilund tämmata ta-
 han ma ka! ja - mis sa muud
 lojad egas mina ei ole ju ka
 sinu protesti talupoja too
 pääle loodud. Minust inna õigus
 pidanud saama mõni suu-
 saks või väikene härra. Mõni
 linnapää või -raehärra = mõ-
 sa härra = metsahärra, pulgajun-
 kur või kantseleivirjutaja! [popu-
 tal näpuga mina pääle] Siis sus-
 ta mul ka on, aga ma ei saa
 teda kätte.

Teremis kirpa võib sul saäl sar-
 gi all alla, sina ei ole teasa-
 lagi väärt ja tahad linnapääks.
 Saäl võid kauda viilistada!

Tõnu Wilistan ka. puhun pilli ja

lõõn lulli, seda ma tahan. See
on juba korra minu- kõlbline
iseloom

Peremees No niid on mul sinu
rumalustest hirmu täis?

Tõnu Ja minul on teist juba
ammugi hirmu täis, härra von
- Talumats! Talumats, tolu-
mats, tuleumats!

Peremees No- mina ei pea ka
kedagi sinni. Kes minna ta-
hal, võib minna!

Tõnu [uhkelt] Mina ei ease-
gi ennast pidada. Wõtan amad
riistad = raksud kokku, ja-
-lähen! Enne palun ama ams-
sasti teenitud palga kätte!

Peremees Wäid kohe saada. Sinu
aamsasti teenitud palga tees pa-
rajasti kolm kopikat wälja. Muu
on laisklemisega tasa teenitud,
nõnda on meil wabel reknung
"ruuse" Siin need kolm kopikut on.

Ja nüüd jumalaga. Leida sina
 amale parem peremees, küll mina
 amale kergesti parema sulase lei-
 an [ära]

Põnn Hurraa! Kalm kopikut!
 Kui ma veel kusa gilt kalm kopi-
 kut juurde saan - [kratsis ku-
 kalt.] Palju mul siis juba on?

[Jaakses näitelava ääre poole,
 publiku mile.] Kas Teie ei tea?

[Pöörab tagasi] Igatahes olen
 ma siis teatud mees ja kapita-
 list! Parun koke! Ja mõisa os-
 tan ma amale ka ja müün
 metsa! Elagu partsipteid ja
 uriluid! Elagu liisid ja til-
 sipuid!

Kadri [nuttus suure pisa leiva-
 pätsiga, päts peab aega ka täiesti
 piseralema]

Kadri Siis ongi nüüd nõnda,
 et sa irra päris täiesti lüües!

Hu - uu - uu!

Tõnu jah Kadri, niid ma
lähen. ära nuta midagi, ja
ükskord tulen tagasi raskaga,
ei, autumobiiliga, et haisaga
tarkka! Küll sa näed! [juok-
seb kiirus ümberingi ja lööb
lapiti käega tarka wälja.]

Isa: wuh, - wuh - wuh -! Wuh - wuh -
wuh, wuh - wuh, wuh!

Kadri Rumalatel ju küll üteldakse
änne olema, ja rumal
sa ju oled küllalt, aga -

Tõnu Änne an maailm täis
kui tõwa! Küll mina temaga
ka kokku puutun!

Kadri jah, tõwaga alid sa
küll iska alati kaas!

Tõnu Lii ma tulen, olen ma
juba päris parun, niidagi
olen ma juba - waba härra!

Kadri jah, waba oled sa niid
küll, ei teenistust ei siia.

Ma tain sulle wana süõruse

pärast naturuse teemoona ka,
 et sul eest kätt võtta oleks.
 See on mu viimane, Söö suu-
 täie kampa, katsu kui kau-
 gele sa temaga saad!
^{ei kui pikk!}
Joni teed ikka wa hää tüdruk
 ja kui ma kord parun olen
 siis võtan su naiseks. Joni,
 seda mõnu! Sööks ta pohe ära,
 kõhus oleks teda kõigepõrgem
 kanda, aga-ei tea kas jaksan?
 Väib olla rebeneb wats ja hüwa
 rooga jääb siisgi üle. Kas tead,
 Kadri, see ta ta mulle õige nõo-
 riga selga! [Kadri seob temale
leiwapatsi selja päale pinni!]
 Söö, nõnda! Nüüd muud kui-
 -teele! jumalaga, Kadri!
[Hakkavad üksteise ümber!]
 ära muretsse midagi, miinust
 saab parun, paruniks ma passin!
[Lauldes ja pilli puhkudes wära-
vast wälja!]

Tõnu

Uhtsahtsa, trallalla,

Tõnu läheb reisima.

Räha tal ja leiba küll

Kaaras partsipiel [mängib kaasa]

Ladri

Aga kadri mitma jääb

Kas veel Tõnut näha saab,

Tõnuse, piukse.

Kuula ameti!

Tõnu

Uhtsahtsa, trallalla,

Pilupartsi pilliga

Lähen ma, küll näed sa

Enne tabama! [mängib]

Ladri

Parem väinud mängida,

Tsia hainu saada

Küll sa näed, katta jäed

Ulkate lääd!

Tõnu:

Uhtsaksaa, Arallalla,
Tõnu hakkab minema
Tagasi kord tulema
Kuldse kõlaga!

Kõllemad:

Elu hästi Kadri
Tõnuke
Jumalaga müüma läe
üksi jae
Küll ma tulin peagi
Tule, tule
Jälle tagasi!

II

Skets, maantee ja verstasest.

Kööper ja Lööper, Traks hulqust,
jusk tuwad, teine teiselt soolt tulles,
keskel rukkul!

Lööper Tere Kööper! Skust ta tu-
led?

Kööper Tere, Lööper! Kuhu sa lä-
hed?

Lööper Said kusagilt midagi
näpata?

Kööper Mitte midagi! Ehk oli
sul parem õnn?

Lööper Skust ta parem!

Kööper Skalwad ajad! Tee päält
ega see päält, kusagilt ei ole
midagi wõtta!

Lööper Dinn politseid ja maad-
uuratnikid ja trassnikid täis.
Ei jää lõpeks muud nõuu üle,
kui - arusaama ameti pääle haka-
ta!

Kööper Kas siis meie amet küllalt

amuseid ole?

Lööper Ja ikka sedawärd amuseid on, et kui pätle saadakse, siis wälja poodakse!

Kööper See on sellepärast, et me-wäinssed wargad aleme. Suurtesse ei puutu keegi, nende ees wäljatakse igal ajal müts maha.

Lööper Ega meie ei warasta, meiwõtame, kui-midagi kuhugi le ripakile on jäänud.

Kööper Seepe wähe on, et meie ainult wäinssid ja ripakile jäänud asju wõtame. Teised, kes koke suurte summade kaupad ja aiguse nimel wõtavad, neil ole wiga midagi.

Lööper Hojaa, See wähe ju on, agat taewaisa ees ei ole wähet midagi, meie ega nende wahel. Ja kui nende käsi nii hästi käib, et koke nelja hobusega nina alt mööda seilawad, siis ei wõi omeli tema

tahtmine olla, et meie kaks väi-
kest passiwarast mälega peame
surema!

Kooper öhis me siin niind ilma-
aegu jobiseme ja tarka juttu aja-
me. Minu kõht on helle ja igatses
teidu järele. Juba kaks päeva ei
ole ta midagi saanud, pui-
koorpukses hallitanud leiba ja
ühe juba enne ära lütsitud hee-
ringa pää!

Läiper ja minu kurg on kuiv,
nagu katuse toru põua ajal
Sest see hallina-vesi on ikka üks
väga kül gas juomaaeg!

Kooper ta katsume porra kake pää-
le kokku änni! Pärast Riia waka-
maad siit tulewad kaks teharu
kokku ja wiivad linna. Istume
pöõsa taha luurama, ehk juhtub
anteti mõni waene hing tulema,
kelle tassud me kergemaks teha
wiime.

Lööper Seda teeme, ehk on kahexesi
enam änn. Tule, läheme! [Mõle-
mad ära]

[Teiselt poolt tuleb pilli Tõnu]
Tõnu [vesta tulpa vaadates] See
süü ma süü nüüd olen! Seda
koht ja - vesta viis ka juba ära
käidud, ma arvan - Tõnu, tee
omale väike mõnu, istu maha,
puhka jalga ja lasi väikene lugu!
Einet wain ma ka wõtta. Söögi aeg
kiel veel ei ole, aga parun, nagu
ma nüüd olen, wain ma teha
mis ma tahan [See leivapätsi
seljast ja paneb wistaposti majale
püsti] Tõnu mu nimi ka, nüüd
kus ma parun olen ja wabakanna
olen, enam aema ei peaksgi, see
kõlab wäga talumatsi järele, ja
minul aueli enam talumaja
haisu juures ei ole. Ohnu nimi
nimi on nüüd - kas Timoteus
wõi Timawei, keine ta meist on, ma

ei tea veel kumbas. Sest paruni =
 sakstest saavad vahel parajal ajal
 ka süda-wenelased. - Saa, kumbat
 ma siis müüd enne tegema han-
 kan, kas - leiba sõõma, või pilli
lõõma? Diisk andku otsust. [Loeb
peir ema näöbid ära, mis tal ku-
sagile veel on.] Sõõma - pilli lõõma,
sõõma - pillilõõma ja n. e. [wiimane
sina an.] Sõõma! Sto olgu siis söo-
ma! [Istus maha, wõtab leiwapät-
si põlvede wahel püsti, löikab
tüki maha ja hakkab sõõma!]
Wanemuine [kerjaja kujul wandub
pepi najal lähemale!]
Wanemuine Tere, noor mees!
Tõnu Tere, wanamees!
Wanemuine Jah, wana olen ma
pillast - wanem kui sina pojase
awala oskad!
Tõnu Kas su köht ka tühi on?
Istu maha, ma annan sulle ka
tüki leiba.

Wanemuine Les see jumala andi
ära põlgas

Tõnu Noh, wäta siis, süü, ja - jütustada ka,
mis wanamees sa teinud oled
süü, kust sa tuled ja kuhu sa lähed?

Wanemuine Aitüma pojake,
jumal annis taqu sind ja
sinnu jalajäljeks, enam kui
sa saavida oskad. Mis ma wa-
namees suur asjamees olen
nüüd olen! Kõnnin päälle il-
ma mööda, kuni elupäewa-
kesed otsa lõpevad. Mis nüüd
ülepää enam wanainimest
näekida. Ei ela, ei sure, ja wal-
ne päälegi.

Tõnu Waene wanamees mul on
sinust kahju. Minu lugu on
palju parem, kui sinu oma.
Minul on raha kui raba, ter-
welt kolm kopikut! Sellepa-
rast ma ka waba =

hävra olen, lõõn lulli ja puhun
pilli, niipalju kui süda kutsub!
Vanemuine Telli lööd sa ka? Siis
oled sa ju ka minu laste hulgast.

Tõnu Kuidas nõnda?

Vanemuine Kes laulavad ja pilli
löövad, on püha minu laste kodu-
armsad lapsed.

Tõnu Ah nõnda? Oota ma lasen
sulle ühe loo? [Watab pilli wälja]
Mõnuguse sa tahad, kas „Kui metsa-
kaie waltsi“, „Karula mehe mesitei-
ba“, wõi seda loogu „Kuidas wõrga-
põis kodu tuleb?“

Vanemuine Mängi oma waliku
järele.

Tõnu No siis ma mängin sulle,
kuidas wägi Ramburgi läheb!“
[Puhub]

Vanemuine [awal dab liigutustega
mängimise ajal suurt häädmeelt]
Tõnake, kingi see pill minule!

Tõnu Ei, vanamees, oma pilli ma

i anna, kas wõi mis!

Wanemuine Anna inka! Sa wõid ju
omale uue osta, sul ju raha on.
anna pojake!

Tõnu Ei, pilli ma ei anna. Enne
annan ma sulle oma raha, wõid
ise omale pilli osta. Tidin omale
pilli mõisa ostma, aga saab läbi
ilma selle tagi! Säh, wõta! Anna
raha!

Lõkkuristamine ja wälk. Tõnu kustus
kõhuli. Wanemuise ümber lange-
wad perjaja hilbud maha, ta seisab
sääal tutawal laulujumala kuzul!
Wanemuine Tõuse üles ja ära kardaj
Kina ^{laulu} alevja mängujumal. Pillime-
hi ma armastan, päälegi kui niil
kää süda rinnus nagu sinul. Sina
jagadid minuga oma leiba, ja olid
wal mis rõik mulle ära andma
mis sul oli, nüüd kui mitte and
pilli. See mulle meeldib Soovi müd
ise, mis mina sinule pean andma

Sa tead, et meie taevalised iga soo-
wi wõime tärta.

Tõnu Lüsskarates! Mikina tohin
ka korra midagi tahta? Tokoo
hullu! Kui nüüd aga teie
mida?

Wanemuine Klõtte hästi järele,
ära misapäisa ütle!

Tõnu Äige! Waja järele mõelda!
Kännib mõttes pirkade tammu-
dega edasi tagasi, mille juures
ta wahel kogemata minaga kulis-
side vastu pöörab! Ah sa fundas!
Saovisid on mul kui kaeral pör-
pa. Ei tea kas suovin amale paar
naela hääd suitsuworsti wõi
taot taot hääd slut wõi woti tuis
kompveeka -

Wanemuine Klõtte hästi järele
wale midagi paremat. Kui sa
worsti ja kompveeria ära oled
sõanud ja älle ära joanud, siis
ei ole jälle midagi

Tõnu Säääl on sul äisjus arustatud laulutaal! Ma mõtlen veel probedamalt järele! - Niid ma tean! Mina tahan nii sügust pilli, et, kui ma mängin, kõik inimesed häänele pärast rõõmustama ja naerma peavad kas või lõhki, ja, et kui ma kõvemini mängin, kõik tantsima ja hüppama peavad, niikaua kui ma tahan!

Vanemuine [võtab hüljava pilli vilis pilli põuest] Sinu saavitan ma täita, kui sa seda pilli puhud, peavad kõik inimesed rõõmsaks saama ja naerma, ja, kui sa seda kõvemini puhud, peavad kõik hüppama ja tantsima, seni kui sa mängid.

Tõnu Aga mina ei oska ju nii hulga kasilistega, kui sel pillil on, mängida.

Wanemuine ära karda, kellele annud
antakse, sellele antakse ka mõis-
tust. Sinust saab suurem vilepuku-
ja, kui Tumbalkain oli; niipea kui
sa suhu pistad, tulevad sul wüsid
iseenesest

Tõnu Heuraa! See on schot! Ja kõik
inimesed peavad minu pilli järel
tantsima?

Wanemuine Wõnda see on, aga ära
sa oma wõimu kirjasti tarwita.
Kui sa ülemelikuss lähed, siis käib
muktlus selle kannul! Annab Ei -
mule pilli!

[Pasane muusika õhus, Tõnu on
põlwili heitnud, Wanemuine heidab
ännistades kae tema pääkohal ja
wajub alla. Tõnu tükk aega wai, wahi
siis etlwaatlikult ümber, siis
oma pilli, raputab püäd! Kae!
ka' muusika ära kätte är! Läks ja
laulis! Kas lo rüist müüd ka käästi
mii rõwasti mängis et kõik tantsi-

ma hakkavad. Ei ole ka kedagi sin-
 et katsuda saaps! aga vaata, kes
 sääl tuleb, see on ju wa' kauba-
 juur Klooses lehmaga, see vana
 võimael, kes mulle viimati tuba-
 kat müüs, mis hullel oli koirski
 ja karpsekiht. Küll oleks tore sui-
 talle natukeene pätle saaps maksda,
 Ma peidan ennast äige ära ja kuulun,
 mis tal äige es on [Peidab ennast ära]
 [juur Klooses tuleb, lehm aheliku otsas järel.
 Võib ka nõnda manqitud saada, et lehm
 näha ei ole, see võib siis võsast hammuda]
Klooses Ei küll ole see üks rumal rahvas
 see talupoja rahvas! Olep mina keanud Jussu-
 Peetri juures ja olep mina temale itelnud. Mis
 minu olep temale itelnud? - Olep mina
 temale itelnud: Jussu Peeter, kas sina ei
 tahap ostma oma lauta üks hää lehm,
 üks peenisele lehm, üks lehm xui konfek,
 mis sinu annap iga päev kaks kümme toopi
 piima, mi tõesti xui minu olep annus juur Sääl
 olep Jussu-Peeter itelnud. Mis tema olep

itelnud? - Tema olep minule itel-
 nud: Klausas, kui sinu taap mi-
 nule üks nissu gema lehm, siis
 minu massap sinule selle eest
 üks illes raha. - Siis minu olep te-
 male viinud see lehm, mis mi üül
 olep sin keie atsas, ja tema olep
 tema astnud ja minule maks-
 nud viiskümne rubla ja olep te-
 ma pannud lauta oma teiste
 laomade juurde. Aga kui olep
 eila õhtu ilm läinud pimedaks,
 ja olep alnud mi pime kui ägip-
 tuses selle suure pimeduse ajal,
 siis mina olep leinud ja oia
 lehm jälle wõtnud [Tänu on lä-
 hemale tulnud ja pois peulnud]
 ja nüüd meil lähep linna ja mi üüp
 ara see lehm kasi-libu nikkule,
 enne kui tulep urjät nix ja stras-
 nix, ja wõlap meil kinni, aga
 este peab meil ille gema see illes
 raha, mis meil olep saanud

Tussu = Peetri käest

Tõnu [see maagn tuliks ta alles praeg-
 gw! Kanõie, see on ju juurt Haas-
 ses! ja lehm on tal kah? Oled
 vist küll jälle mõne häa sekti
 teinud ja talumehi petnud.
Haases uuh! See olep ju Partsi pilli-Tõnu!
 Tead arvu olep meil kokkumund. Mis
 time itlep meil olep petnud? Juurt
 ei peta, juurt olep aenus inime-
 ne. Meil olep ostnud see lehm il-
 sa raha eest.

Tõnu Lau, too! Õige ilus lehm! Selle
 väiksid ta õige minu wana pe-
 remehete Tussu = Peetrile wia, see
 astab tema kote ära ja maksab
 hääd hääd kinda.

Haases Ei, kui Tõnu seda ütles,
 et Tussu = Peeter ostap see lehm,
 siis mind lehes ja parub te male-
 müia see ilus lehm. Iks peenike-
 ne lehm!

Tõnu Süsülle Tema alera minu puolt
palju teavistid.

Klauses Seda minu teep, mi
täiesti kui minu nimi Klausese
olep. Aga mis olep härra Tõnul
saad üs ilus pill? Joss viiespill?
Skell mötles, et hra Tõnu mängip
ainult partsi pilli pääl. Seda
muid ei teap, et hra Tõnu män-
gip ka viiespill pääl.

Tõnu Ja juut, sina ei tea veel pav-
li asjugi. Ega sa seda ei tea, et
mina müüd üs suur muusikant
ja kontorist olen?

Klauses? Ai waimer? Ahis? Tõnu ülima
müüd üs kontorist?

Tõnu Ei, ei, kompanist, kompanist.
Ma eksisin. Osta, rohe ma mängin
sulle ühe loo

Klauses Uih, saap olema Klausesele
suur room, kui tema saab kuul-
ma illes muusika ja kui mängib
üs muusikant ja kompanist?

Tõnu [mängil]

Maeser Oh, missee ilus, naerjaks
 lugu, meil peap naerma! Hakaha!
 Hakaha. Missee pill ja missee
 mäng - hakaha! Hakaha! [Naerab
 alalõpmata ja rõõrdab naeru
 käes! Hak, minu ei saap aru - haka
 - minu naerap enesel kas wäl lõke
 Hakaha - - -

Tõnu Aota, juut, sina petis, sa ei
 pea mul üksi naerma, waid pead
 weel tantsima rah. [Rõõkab teise pilli
 ja hakkab seda puhkuma]

Maeser Jumal eest see olep is mui-
 sika, see paneb pois luulikmed lirk-
 kuma. Uih, missee muusika, meil
 ei saap teise ti, meil peap tantsima,
 naqur kuningas David sääduse lal-
 pa ees. [Hakkab tantsima]

Tõnu Aota aga, juut, see tulip weel
 paremini.

Maeser [inna enam hüpates] Oh kui
 ilus, oh kui kaunis, oh wäga ilus!

Oh Dawid, oh Saloman! - - -

Tõnu [mängib ikka elavamalt
ja tants lähel ringlisemaks]

Hoosse jumala ime! Missese nali,
missese löbu! Aga meil ei saap
enana, meil jääb kinni, see hing,
lähel löhri, see lõõts! Aiwai!
aiwai! Missese löbu! [Hüüab kui
hull!

Tõnu Hüüppa ja karga, peelis juust!
Kes sind käsib lehma warastada!
Hüüppa nüüd!

Hooses aiwai! aiwai! Jeta pome-
ti jerele see meng, meil ei wõi enam!
Kui ei wõi, ei wõi! [Hingetult] Skel
'ehp. kap-ares, kapo-po-po-pores!
kui tantsip enese enese bukkiks! Aiwai!
kui surep, meil surep! Jeta p jerele!
Aih! Skel surep! [Langel meele wõi-
tusela maha]

Tõnu See oli sulle parast! [Kõnnib
minema] Mine weel teinexord leh-
na warastama! No kui ma wäd-
[Kõnnib rüübennast lakkija juopset ära]

kohtuniku leian, küll ma sellele
 ütlen, see viib su wanagi.

Wäheajal pärast tulwad Näöper
ja Lööper!

Näöper Kuule, sina! waata, sääl
 on üks sirakile maas

Lööper See magab!

Näöper Oleme hästi waqusi, võib
 alla, saab midagi näpata.

Lööper Katsume järele, aga ette-
 waatlikult! Lähenevad Moosesele,

Näöper saab juudi pärest rahakoti
 pätle!

Näöper See asi läks hästi! Magab na-
 gu suks, ei liigutagi ennast.

Lööper ja ratt on nähtawasti raha-
 täis. See oli aga üks ännelik juhtu-
 mine! Nüüd - anna me jalga dille
 teada.

Lehm tuleb tagasi ja tursab tar-
 wede ga Moosest!

Moos [hakkab unesti mõne noreka-
 mise ja õhkamise järele liigutama]

Kus minu olep? Meil ei meletap
 mind, kui, et meil olep tantsinud
 ennast pool surmuss! Kus olep
 jaanud see niitud musikant?
 Meil ei saap enam oma jalgu
 liigutada [Kätega rokadus] Kus
 olep minu raha! Skina ei leiap
 oma tassempung! Aiwaih! Meil
 olep üks kadunt inimene! Tema
 kelm on mul ära varastanud
 minu tassempunga, mis oli täis
 ilusat raha! Aiwaih! Meil olep
 rapores! Skinu jooksep linna
 politseisse ja karjup: äi gust!
 äi gust minu karjup! äi gust!
 Skinu tassempung, minu raha!
 Aiwaih! Skinu tassempung, mi-
 nu raha! Kardawai! Kardawai!
[Wanqub minema]

Eesriid

Tomu kirjeld

Kalmas waatus.

Kuninga lossis. Tagapool laia de-
meste taga lahtine rõdu, kust
trepid alla wiivad]

Kuningas [ilmult, astub mõne
sammu edasi ja jääb siis kest-
saali seisma] Heh! Kas see ei ole
kuulmata lugu, mina olen
kuningas, kõik minu kuninglik
loss rokkab rõõmust, laul, naer
ja nali igal pool. Kallid järele
pühad on nese ees, kõik inimesed
on õnnelikud, ainult üks, see kes
mulle kõigearmsam, mina ainu-
sene tütar on kurb, nimelt tema
suust ei tule rõõmu hääli, ai-
nult tema hulde umber ei näe
naeru! Ta närbib nagu lilleke
palawa päewa päes võib alla-
ret veel! ja aneti olen ma oma

poole kuningriigi ja oma tütre
käte sellele lubanud, kes teeb, et
mu tütar jälle naerab! Keegi ei
või seda, keegi ei saa sellega
toime! Oh ma ännetu kuningas
ja ännetu isa! [Helistab häge-
dalt kellal.]

Teener [omaani rumardades]

Käige armulisem kuningas käsi-
wad?

Kuningas Kas minu poja minis-
ter sääl on?

Teener [naagu enne] Käige armu-
lisem kuningas, ta on sääl ja
aotab käskusid.

Kuningas Stürupu ta mu ette?

[Minister ilmub rumardades ja
jääb aralt seisma, kuningas
otsa vahtides!]

Kuningas [pahaselt] Guur asja-
mees ja minister tahate olla, kal-
list palga ja pintsjoni saada,
aga - midagi ei aska välja-

mõtelda ja mulle nõuu anda,
kuidas ma oma lapse jälle maer-
ma saan! Wäi on teil midagi
uut meelde tulnud, ütlege!

Minister [Kumardab maani, ko-
kutades rääkides] Kõ = kõ = kõ -
gearmulise ku = ku = ku = ku =
an raske ja keeruline ja käib
üle minu juur! [Ähkas raskest]

Kuningas lambapäa alete ja
wäart, et teid paar jalga kõrge-
male ähku riputada ehk pää
ja gu lähemast teha!

Minister [kohkumult kumardab
maani ja wäikib]

Kuningas [ühikaselt mõne sammuga
astudes ja ministri ette seisma jää-
des] Teie alete minu kuningli-
ku maja koja, maja = ja tsere-
monia ja sisemiste asjade = mi-
nister ja teie hoolt talle käib lõbude
est muretsemine, kas teie rumal
pää siis mitte midagi enam ei

leia?

Minister Likka segele des ja kaku-
tades! Ah, põ- kõige armulisem
kuningas, keie maja, koja, tsere-
moonia ja si-si-sisimiste asjade
mi-mi-minister olen ma kü-kü-
küll ja ma olen ka põ-kõ-kõin
teinud mis teadsin! Kõ-kõin
la-lauljad ja tantsijad, kõin pi-
pilliloojad ja ti-ti-ti-tiatri-
tegijad, kõin naajahambad
ja wigurivändad on kuningas-
tütrel es oma õnne ära katsu-
nud, kuningatütar ikka ei
na-na-naera. Kõie alene ku-
ninga tütrel kõige haljakaamad
jüksid ette lugenud, naaju, li-
rum larum lumps, aga mi da-
gi ei aita.

Kuningas Lammas aete ja lam-
baks ja äte kõige liirum larum
lumpsi desja, kui tül paremat
meeld ei tule.

Minister [Häkki] Oh kõige armu-
lisem kuningas: mul tuleb mi-
dagi meelde. Meie linna alla
üks kunstnik tulnud, kes nii man-
gida nagu seda veel üksi in-
mene pole kuulnud. Rahvas rää-
gib et tema mäng kõik inime-
sed rõõmsaks teeb. Eho meeldib
ta kõige armulisemale kuninga-
tütrele

Kuningas Mis selle kunstniku nimi on
Minister Baron von Partspill!

Kuningas Ma kirjutan talle koge
ise kirja ja käsen tal koge siia
tulla [Kirjutab] Kui ta minu
tütre kereks teeb, saab ta pool kuning
riiki ja võtan ta amale väimeheks
Ta näis ka ka peenikesest soast ole-
ma, tal on nii võõra keele nimi
Ta ei peaks siis ka mulle häbi. Siin
on kiri, sa võtke see koge paruni
von Partspilli poole [Minister ära]
Kui müid see ka ei aita, siis ei ole

küll enam ühteqi abi, ah sääl
tuleb minu tütar ja kuob maqu
ikka.

[Kuninga tütar ilmub]

Kuningas [Talle vastu astudes]

30 Dere hommikust mu armas tütar
Tiksi, ^{sa}aled sa juba ülewel? Kuidu
sa magasid, kuidu sa ennast
hunned?

Kun. tütar Wäga hästi, isa!

30 Kuningas Sa hunned ennast pa-
rema? Sa ei ole haige? Sul ei
waluta midagi?

Tütar Aga ei, isa!

30 Kuningas [murealt] Aga röö-
mus alla sa süsqi ei saa, maera-
tada sa süsqi ei woi? Ah mis ma-
selle eest annaksin, kui sa jälle
ennelik alla ja maerda wõiksid
maqu enne. ah armas Tiksikene
maerda mulle emetiqi üksai-
musehe koradi, kui ka ainult
mora-alsa täis!

Tütar Iha ei saa ju ameti mitte!

Kuningas Jah, ma tean mu laps!
aga nüüd tahame wiimast abi-
mõu tassid katsuda Iha saatsin
ühe puulsa kunstniku juurde, ta
tuleb siia ja mängib sulle ette
ehk saad siis terviks.

Kuningatütar Ei usu armas isa.

Kuningas Noh ärme lootust kaosta-
me. Ta tuleb varsti, lähme sõome
maturse priimkasti niiraua

Kuningatütar Lähme, aga ma
küll siia ei saa [ära?]

[Taru tuleb majakas toredates
riides, oma wile käes, laulab?]

Nüüd olen ma üks kange mees

Ei sarnast terve riigi sees

Kui põlab minu wilespill

Sis rõõmu igal ühel pill.

Kui pilli häälid põlawad

Sis korraga kõik naeravad

Ja raha tuleb kopaga

Kae mis am Pilli-Tänuga.

Kui mõnda linna tules ma
 lõi seitungi mind kitta
 Ma võtsin uue nime ka

Tarun von Partspiel olen ma
 lõi mammi langva põlvili
 ja tahtva, et neid kosiksi
 Mul võsa kirju saadava
 Kae mis am Pilli-Tinuga.

Ja ma ole nüüd iits kuulus
 ja kande mees. Wat mis kõin kolme
 kopraga ja partsi pilliga ära ei
 saa teha, kui tase oled, nagu
 mina. Ma olen kõige kuulsam
 kunstnik tuues maailmas, kõin
 jooksevad puulma kui ma man-
 gin, kraavid ja parunid ja võrs-
 tid - ei üürstid iska ja võnnid
 ja alles need peenikesed mam-
 slid ja prouad. Ja sinu võin,
 mis tahtan, ja juua niipalju kui
 tahen ja magada võin, niikaua
 kui tahen ja seljas on mul kõige-
 peenemad püksini riided ja

aunitähti an mul mi palju, et ats
 selja pääle ulatab. Ma olen ka ama
 prosteid nime Tõnu arapannud, ja
 nimetan ennast nüüd paeu von
 Partspill. See kõlab rohkem prantsu-
 se keele järelle. Ja nüüd an mind
 kuningasgi viimati uel ama juur-
 de kutsuda lasknud ja selle suure
 riija saatnud. Ma tulin küll ro-
 he siia. Lein mu häa pruukost jai
 lauale: masina täis kohvi, kol-
 mekümmne poppa eest saia, üks
 päts leiba, neli praetud kana,
 20 hapu kurvi ja üks praetud
 mumpärsas - aga mis riijas see-
 sab, ei tea ma, sest see an üks pa-
 gana lugu, ma ei mõista lu-
 geda. Ehk saan siit mõne noor-
 sandi rätte, kes mulle teda
 ette loeb. Hei würsid, wõnnid
 parunid, ministrid, kindralid,
~~ministrid~~ kas keegi ei tule.
 [Minister tuleb rutku]

Tõnu Nõuk, see juures ei mii mitte
tuppa, nagu wasikas lauda
Minister Kes julgeb siin kuninga-
garkajas parjuda?

Tõnu [kartlikult] Mina olen
Partsi pilli-Tõnu - tahaksin ütelda
paron von Partspiel.

Minister [raõmsalt] Ah see raõ-
mustas mind wäga, meie aosta-
sime Teid. Kas Teie kuningaga kir-
ja läbi lugesite?

Tõnu M-jah, aga mul on halvad
silmad, ma ei saanud temast
hästi aru, ehk loed mulle veel
kord ette.

Minister [doeb] Amustatud paron
von Partspiel? Teie kuulsus käib
Teie eel

Tõnu Kes käib minu eel? Kuul-
sus? Tada meest ma ei tunnegi,
Peetrust ja Paulust ma tunnen
siel aga kuulsust ma ei tunne.

Minister See tähendab ju Teie kuul-

kat mime, mis kõne kees.

Tõnu ah kama? ja kama ma
tean, kama hapu piima sees
sõn häämelega. Loe edasi

Minister [Loeb] Kui meie teie kuns-
tist kuulsime

Tõnu Kes need meie on? Kas sina
ja mina?

Minister Ei, kuningas! Niiviisi
kirjutab ta iska, nii on peeni-
kene.

Tõnu aha meie oleme peenikene,
aha.

Minister Kui meie teie kunstist kuul-
sime

Tõnu Kes too teie siis jälle on, need
ole ju üksi.

Minister Kanda kirjutada on ju
peenikene.

Tõnu ah soo, teie olite ka peeni-
kene? aha!

Minister Kui meie teie kunstist kuusi-
me-

Tõnu Süüd kuulis ta juba kolm
korda.

Minister Ei, ükskord, ma lugetin
ainult mitu korda.

Tõnu Kõh mis sa siis mitu korda
laed, siisei sa a ju kõi ässa

Minister - siis võtsin ma nõuks -

Tõnu Mis sa võtsid?

Minister - siis võtsin ma nõuks

Teid, meie kurva tütre, Tippi ees,

mängida lasta -

Tõnu Mis kurva tütre Tippi ees?

Sis panen putru

Minister Ei, minu kurva tütre

Tippi ees!

Tõnu Ah kurva tütre! Kas tal

sis kann kurva tütre Tippi ees?

Minister Ei, üksainusene, ma kor-

dasin ainult.

Tõnu ära tee nii, siis saad sa veel

enam kurbi kuningatütteid

Tippisid.

Minister Kui Teie mäng, teada rõõm -

saxs kees -

Tõnu Mis ma siis tema ga mängi-
ma pean: popit wai konni.

Minister Pelli ameti! - Siis annan
Teile poole kuningriiki ja wõtan
Teid amale wai meheks.

Tõnu Hurrah! Tippi teen ma
terwess- ja wõtan tema naaseseks

Minister allakirjutatud: Teie
armuline kuningas.

Tõnu [waatab] Mis pärast ta siis
paseri alla kirjutab ja mitte paa-
le?

Minister Kirja alla, mitte paseri
alla.

Tõnu ah soo. Ma tahan siis oma
suurt kunsti näidata ja kunia-
gatutart aidata. Tao agassis
kuningas ja Tippi siia ja tao
ka üks süüetatud lamba pints-
ikes, mu köht an kangesti tühi

Minister Sää! kuningas tulebgi
ja kuningatutar ka.

[Kuningas, kuningatütär ja ko-
jarahvas tulevad. Tõnu kummar-
dab järjesti!]

Kuningas Siis teie alete see suur
kunstnik parun von Partspill?
Tõnu Ja! Meie aleme to kunstnik
parun von Partspill!

Kuningas Teie kiitust on maailm-
täis!

Tõnu Ei, mina ei ole täis, ma
olen üsna kaine, mille lamba-
siintsugi ei toonud mulle Teie
minister

Kuningas Teie naljatate, suur kunst-
nik, ah et meie ka naerda võiksi-
me, aga minu Tippi on kurva-
meelne ja meie aleme sellepärast
sõin ka purvad.

Tõnu Ah sääl leiame abi. Kui
mina piiripill - tahtsin ütelda,
kui mina parun von Partspill män-
gina hakkab, siis peab printsess
Tippi naerma, kas või kõhuli

Kuningas Palun siis kunstriku härra
 hakkab pääle ja kui Teil porda
 lähel minu tütar tehes teha,
 siis saate minu väimeheks -

Tänu Ah kuninglin neitsi Tipsi
Kuningas ja paol kuningriisi
 annan Teile ka well.

Tänu Taode aga pohe süa, müüd
 hakkab pääle. [Kõik istuvad ja
 seisavad aotel. Kui Tänu män-
 gima hakkab, läherad mäed
 järjesti rõõmsamaks ja naerule.
 Siis hakkab kuningatütar naer-
 ma, siis kõik teised. Wiimaks
 hakkab kuningatütar tantsima,
 siis kõik teised. Tänu võtab pilli
 suust.]

Kuningas Tänu sulle, kallis mees,
 paol minu riigist on sinu ja
 minu tütar ka.

Kuningatütar Oh minu päästja ja
 peigmees!

Tänu [kõwale] Ligi tikus! Kui seda

minu Kadri näeks. Ah ükskõik.

[kõvasti suurepäraselt] meie
kallis mõrja Tippi, Wau kantses
arts isik lip sie. [Laseb naljakaalt
ka ette põlvili ja annab plaksu
kaele suud! Sel silmapilgul on
waljas suur kára!]

Kuningas mis see tähendab, kes jul-
geb seda pühalikku tundi segada
Teener üks mees nõuab väga tähtsa
asja pärast kuninga jutule tää-
da ja ei taha ara minna

Kuningas Ah laske ta sisse.

[juut Maoses tungib laevast sisse ja
uskab ennast kuninga jalga de-
ette maha!]

Maoses Aigust, armuline kuningas,
aigust! See mees tääl olep ära röö-
witud minu illes raha! minu
kallis raha! Aigust kuningas,
aigust!

[üleüldine rõhkusmine ja aritus;
häälid Cäbisegi ja ükskõiksest rüsi-

mine, Mis? Ta on juudi raha ära-
 varastanud? [Kuningas ütles juu-
ses kuningale käte wahel,
Shoeses Aiguist, armuline kuningas,
 aiguist! See mees olep üks seim,
 üks qei! Tema warastap meil ära
 raha. See olep seesama mees ja
 seesama pill! Meil juhtup rooge-
 mata nägema ja kuulma, kuidas
 tema menep oma pilliga ja tu-
 lep kuningale lassi ja et üks olep
 lahti, siis meil tulep järele ja
 wotap tema sinni! Kardawoi, kar-
 dawoi! Watap see waras sinni? Mis? Mis? See mees
 warastap sinu raha ära? Shoeses
ja, armuline kuningas,
 tema reuip meil ära illes raha.
 Meil reip maanteed mööda, olep
 sääl alnud see mees ja olep meil
 menep oma pilliga, nii ilisti
 ja nii kenasti, et meil olep pidap-
 nud tantsima nagu David, kui

kuu tema tantsis laeka ees. ja meil
 alip tantsinud, kuni meil alip ära
 minestanud. ja kui meil ärkab
 üles, siis alip alnud kadunud see
 mees pilliga ja minu illes raka!

Kuningas [Tõnule] Mis ja selle
 päale wastad?

Tõnu Tuba tühi joru! Ei ole mi-
 ma tema raha näinud veel vä-
 hem varastanud. Tema müüs
 Tussu - Peetrile lehma ja ise jälle
 varastas ära. Selle trahvris lask-
 sin ma teda küll kare jaami
 tantsida, kuni tal hing rindu
 rinni jäi; aga - tema rahast ei
 lea ma midagi.

Kooses Mis see mees ütles? Mis tema
 ütles? Meil vargab Tussu - Peetri
 lehm? Tema valitap! abrami
 ja Isaki juures, tema valitap!
 Aigust, armuline kuningas, ei
 gant. Meil ei vargab lehm, te-
 ma, vargab meie ilisraka! ai

waimer, aiwaimer?

Kuningas üks südista ühte, teine-
südista teist, selle moega ei
saa mitte kaugemale! Wiige
mõle mad wangi, puni kohus as-
ja seletab! Sina, pillimees, ma
olen sulle küll poble kuningriiki
ja oma tütre anda lootanud,
aga sellest saad sa isegi aru,
et, kui sa waras oled, pead sa wõllas
rippuma, nagu kõik wargad.
Teist naine ei ole [juust ja Tõnu
rabitarpe sinni ja wiakse ära.
ärarühmise juures ütleb!

Mooses Mengib sina weel müüd
"Kaara-Jaani"

Tõnu adie ah kuningas ja prei-
li Tiptsi, küll mangite te külle
minanipsi [ära!

kesriie

Neljas waatus

Turuplats Kesk platsi kõrgem
koht laudadest punase uidega
äralöödud. Waht seisab juures. Kõõper
ja Lööper ilmuvad aralt juude raha-
kassu ümber.

Kõõper [aralt wahile] Kas sun see
koht on, kus Partsi pilli Tõnuga
üks [näitab peomist] tehtakse
Waht Kõõper sun. Mis teil see sillega
asja on?

Lööper ja Kõõper [rohkedes] Heil?
Mista ütles - meil? [fulgemalt] Mis
see meil sillega peab asja olema.
Mille mudagi. Meie oleme auusad
inimesed.

Waht. Oõh? Auusad inimesed näe-
wad natuke teistwusi wälja.

Stööper. Kuudas? Tema on wälja-
 epoinud litsmaaker ja mina
 olen pitsmaaker, meil on selle
 paberid tustus. Ainult, et pika
 reisi pääl meie uided nature ääde
 on kulunud!

Kuht. No astuge sinna kõwale, kui
 kuulutada tahate, kuudas kohtu
 peetakse.

[Stööper ja Lööper astuwad kõr-
 wale ja on pärast kohtu ajal arad
 ja wahivad alati üksteise otsa]

Lööper [wastab ennast] Puh! Her-
 mu jadinad jaoksewad üle silja.

Stööper. Koh? Kusuguse koha pääl,
 kus elu ja surma üle otsust tehtakse!
 Eks ta ole.

Lööper. Ega meil küll midagi karta
 w ole, pillimees poodakse üles.

Stööper. Jah, ja sus raagimad nad
 wäl maad pääl õigusest! Kus see
 õigus on? Tema poodakse üles
 ja mere emeti slime, kes juude pal-

jaas tegivad.

Lööper ja kui sagedasti ei pea
süged üleskohtuste pärast kannu-
tama! See on juba maailmas mõn-
da, selle üle ei marga meil pääd
munda.

Hooper. Kuisimine on aga inku see,
kunas mee kätte poornise kord tu-
leb!

Lööper. No kui see tuleb, sus tuleb. Üks
halb asi see poornine ju on, ma kardan
kaelast rödi. Aga - eestkätt ei ole
meil midagi kartu, tana poodakse
pillimeest. Sina juakseb palju rahvast
korku, ehk saab midagi näpata.

[Timmer kogub kohtuniku tuleb
pühakult ees, lähel kõrgema koha paa-
le. Tõnu tuakse kahe kardavoi vahel
ta on väga rahutu ja mäsitu ja lüü-
kab küünarnukkidega kardavoi ära
Tõnu tuakse ka kohtuniku kõrvale
Punases rudes timur Tõnu järel. Rahva
seas ilmub ka juut kooses lehmaga]

Tõnu. Sakardiment! Kas see on ka
mine mood, inimest nii vara maast
üles kiskuda ja sica vedada? Ja mi-
nult ole um alles nii magus ja tahtsin
weel ühe unaku magada. Kas te ei
tea mis mees ma olen? Kuninga julge-
te te sedawusi ümber käia! Ja weel
täna, kus on etü jõulu laupäev on ja
kalle püha pääle hakkab!

Kohtunik. Rahu ja wait kuryategya,
Tõnu. Kina ei ole kellegi kuryategya,
mina olen Partsi pilli Tõnu andke
mü pill kätte ja laske mind lahti.

Kohtunik. Sa tead et sind on surma
mõistetud sest et sa juut Kõõsesse
käest raha ära warastasid.

Mosses. Ai, wai warastap jah. [Lühim
annab tulle sarwedega tagast müksu]

Ai waimer kes lööp mind

Kohtunik. Ma loen nüüd protokol-
list otsuse ette.

Tõnu. Mis puhtub mulle su prota-
koll. Anna parem sica mü Partsi

pill

Kohtunik Seesinane Partsipilli Tõnu

Tõnu. Minu täisnimi on Tõnu

Timoteus Timowoi Piliipowski Pri-
pellowitsch, paarun von Partspill!

Kohtunik Arge väärige waheli.

Tõnu. Kuhu ma sus pean rääkima.

Kohtunik Seesinane Tõnu madalast
seisusest

Tõnu. Kuidas nii madal seisus, ma
seisan ja kõrgel kui kukk redeli-
pulga pääl, andke mul tool alla,
sus ei ole mul enam madal seisus, vaid
kõrge iste.

Kohtunik Ameti poolest -

Tõnu. Oota, seda seletan ma ise pare-

mini. Enne olin anikayus, sus sea-

kayus, sus lehmakayus, sus tsia kar-

tuli tsagaja, lamba heinte wua, jooksu-

peiss, kunnipeiss, sulispeis, misikant,

komponist, paarun, kuninga poole-

teräne ja kuninga väimees.

Kohtunik Seesinane Tõnu leiti

siidi olewat -

Tonu. Mis sa lomad: kuidas mu leiti
sides olewat, mul oma peresteni pük-
sid jalas

Kohtunik. Et ta auusa juat Moosese
raha ära on võõrind ja selle pärast
mõistetakse ta surma. Allkiru äge ja
tempelmark ära maksetud

Tonu [hirmul]. Ku - ku - kuulge, ä - ä -
äge malla tehke, ma ole ju süütu

Kohtunik. Seadus ei tee ial nalja. Sa
pead suurema 153 paragrahvi järel

Tonu. Oi tawane, toda para woi peis
krahw ma ei tunneki ja kui ma
tema järel suurema pea, laske ko
wane parakrahw elada, tal ehk
om naene ja lapsed kah, egas mul
rutte ei ole, jumalaga [Tahaks putru
pista, heitakse kinni]

Kohtunik. Wait, miid on jutt otsas!

[Trumeti hääl] Aga kuulge, see
ju kuningliku saatkonna pasuna
hääl.

Tõnu Mis mulle see pasunaga korin
korda läheb, laske mind koju, mu
kõht on tühi ja mu süda puhas

[Minister saatkonnaga ilmub]

Minister Kuulge! Et see kirjateggia
kuningatutse lewens tege, sus tahab
kuningas talle oma tümu üles näidata.

Tõnu Kas ei tehta üks [poemise
märk]

Minister Surmast ta sind ei wõi päästa,
aga ta lubab sul weel enne surma
üht wimast palwet täita. Palu siis.

Tõnu Kõht on küll kangesti tühi ja
üks praetud ani oleks õige paras aga-
pea üks mõte: kui nad mulle pilli
tagasi annawad, sus olen ma peas-
letud.

Minister Koh räägi!

Tõnu [suurelt] Kui ma siis oma
kuri legowuslele otsale pean waster
minema ja siuita täiesti ära su-
rema, sus palun kui kunstnik, et
ma weel üks kord oma pilli pääl

tohin mängida enne surma.
Mooses ärge andke temale piri-
 pilli. Wai mer wai, minas ei tahaps
 tantsi.

Minister Rahu: Andke talle pill
 wumast korda kätte. [Antakse ja
Tonu hakkab mängima Aegamööda
 hakkavad kõik tantsima, ühes
 hullum ja hullum.]

Mooses Wai mer wai, minu surep, mi-
 nu tunnistap üles, et minu olep kühma
 warastanud. [Kukkub maha, siputab
jalgadega edasi.]

Looper ja Kooper [tantsides] Ai, ai,
 ai, jata järele, meie oleme süüdi, meie
 wõtsime raha ära, jata järele.
 [Äkki käib kõwa kargatus, kõik mu-
 kukwad maha, näitelawa lähel, pime-
 daks. Kesk näitelawa ilmub Wane-
 muine saladuslisel walgusel.]

Wanemuine:

Kui jumalate arm kord taewakojast
 Toob kallid kingitusi ilmasse.

Ei maa pääl kasu pole õnne toojast -

Lug kõrge ta on inimestele

Ma andsin norapelli sulle tõnu

Mis võnu tunda võis kõn

rahvale

Kuid ainult omal otsesid sa

mõnu

See pärast sattusid sa hädasse

Kuid võtan jälle oma kõrge ära

Ja viin ta oma kotta tagasi

Kuid süge annan sulle võnu

sära

Sa polnud halb ja mitte õieti

Õnu, mis ma anda lahtsin sulle

osaks

Sa leivad teda ilma ehk ka

veel

Kus ta ei muuda sulle enam tu-

sasaks

And leustel võnu teha ehk -
teel

Teo [Vanemuine kaub; äkki lähel val-
gers, turg ja inimesed on kadu-

mud. Kaitelawa on kuningaloss.
Kuningas istub trooni pääl, tütar
kõnnal, tema ees Tõnu. Kõjarah-
was.]

Kuningas Et sa suuta oled, see
 rõõmistab mind, muudkui et
 mitte sina, vaid üks suurem wõim
 minu tütre peastja ole, sus ei saa
 ma sind ka oma tütrele meheks
 anda.

Tõnu Ärge pange pahaks, aga
 ei tahayi kui Kadri seda lea-
 da saaks, ta watsiks mu sil-
 mad pääst wälja.

Kuningas Koh sus annan sulle
 poole kuningrugi.

Tõnu Mis ma sellega pääle
 hakkam. Ma ei jõudnu enne
 peremehe tsia kartulidgi ära
 tsagada ja nüüd tsaga sus ter-
 we poole kuningrugi tsiga-
 dele kartulid. Ei, ei, sus ma ei
 saa enam kui ütskord küüs

magada

Kuningas. Ma annan ise ka,
et sa seda ei taha ja kuningri-
sulle sus mis sulle enam moka
järel on [Annab märke, teen-
ud toovad hulka vorstisid ja
kärksid ja seakantsusid ja
kaljakannused]

Tõnu Hurrah, võt kus mõistlik
luigi, oh oleks müüd Kadri sinu
Kadri [tuleb] Tõnu, sinu ma olen.

Tõnu Kadri oh sa mu. Kõytri
oh sa mu musitruul, jõuluvorsti
otsakene, werakanipeerikene

Kuningas. Kas müüd oled
vahel

Tõnu Autuma kuningas, sa oled
ju tann nagu mee wana
seakarjus. Me müüd on alles
jõulud

Kuningas Müüd võtke sus
ka mee jõuludest osa [An-
nab märke, essee lähule kär-

66~

Kalle, suur jõulupuu, koor
ümber. Tõulu laul, kirku
kellade helin.]

Ilka tulen taevast ülevalt
Hääd sõnumid toon teile
säält,
Ked toon ma teile rõõmu-
ga
Ked tahan minna kuuluta
Üks laps on tänasündi-
mid
Kui ammust ajast töö-
tud.
See kaunis, armas, laps
üks
On meie rõõm ja ülem
õnn.

[Ülevalt, saali koori peält
laulab kogu koor vastu.]

See on see Issand Jeesus
Krist,

rao
rao

Kes tahale anda häda-
list

Aluse
elut
Aluse
unne

See on see Onnuste-
gija
Kes meid võib patust
lunasta

op
võit
ab
võit
but
opal
võit
võit

Kuningas [publikumile]

Küüd laulge aga teie ka koos
kaasa [ülleb sõnad ette]

Oh võta armas Jeesuse
Ka söimes minu südame
Oh võta temas hingata
Et mina sind ei unusta

Kõlem koorid ja lapsed

Oh võta armas Jeesuse
f. n. e

Aluse

[Jeesuse]

Aluse
Aluse

Lõpp

